

פרפראות

פאר

פרשת תרומה תשפ"ג

בירור מקיף

בעניין מתיקות

התורה

פרפראות פאר

בירור מקיף בעניין מתיקות התורה

אות ב

א, ביאור תורת אל תעזבו ע"ד

המהר"ל

מפתח נושאים תרומה תשפ"ג

כתיב (שמות כ"ה ב') "ויקחו לי תרומה", **איתא במדרש** (שמות רבה פרשת תרומה פרשה ל"ג אות א') הה"ד (משלי ד) "כי לקח טוב נתתי לכם **תורת אל תעזבו**",

כתב המהר"ל בהקדמתו לספר תפארת ישראל כי אהבת הת"ח לתורה מסלק אהבת הת"ח להשי"ת

איתא בגמרא (בבא מציעא פ"ה ע"א) מאי דכתיב (ירמיה ט"ו י"א) "מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ", ויאמר ה' על **עזבם את תורת אל אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה**,

דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו, אמרו נביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר, (ירמיה ט"ו י"א) "ויאמר ה' על **עזבם את תורת אל אשר נתתי לפניהם**", אמר רב יהודה אמר רב **שלא ברכו בתורה תחילה**, ע"כ,

איתא בגמרא (נדרים פ"א ע"א), **מפני מה אין מצויין ת"ח לצאת ת"ח מבניהן, אמר רב יוסף שלא יאמרו תורה ירושה היא להם, ע"כ,**

כתב המהר"ל בהקדמתו לספר תפארת וז"ל, ודע עוד, כי התלמיד חכם **לבו דבק אל התורה**, כי חביבה התורה על לומדיה,

ובשביל אהבתם לתורה, דבר זה מסלק אהבת המקום בשעה זאת שבאים ללמוד, כי כאשר באים ללמוד תורה ואהבתם אל התורה, אין בלמוד שלהם האהבה אל השם יתברך במה שנתן תורה,

כי אין האהבה לשנים, כי כל אהבה היא דבקות בנאהב, ואם דבק בזה אינו דבק באחר, ולפיכך אהבת התורה שהיא חביבה עליהם,

א, ביאור תורת אל תעזבו ע"ד המהר"ל
ב, בירור מקיף בעניין מתיקות התורה
ג, יש לבאר כי מתיקות הוא מלשון ערבות
ד, עוד יש לבאר ע"ד חוש החסר לאדם מחזק חושים אחרים
ה, דברי תורה מתוקים כדבש או יותר מדבש
ו, ביאור הענין ע"ד דבש מצאת אכל דייק
ז, בירור בכתוב וטוב לעינים לראות את השמש
ח, כיצד סימא רב יוסף את עיניו
ט, גאולתן של ישראל בתחילה קימעא קימעא
י, סמיכות השמש לצדקה והקשר ביניהם מפני שהם תרומות מר"ע
יא, כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים
יב, ביאור הקושיה ויקחו לי תרומה ולא אמר ויתנו לי תרומה
יג, לקח טוב נתתי לכם כי יש בו רווח כפול ולעומתו הפסד כפול
יד, ויקחו לי לשמי מכוון לזכו שכינה ביניהם גם בגימטריא
טו, דרך הלימוד בעיון בדברי הזוהר הקדוש ובביאור האדמו"ר מקאצק
טז, לימוד התורה הוא אמצעי להכיר המטרה שה' אחד
יז, מה ראה רבי מאיר שלמד תורה מאחר ע"ד המהרש"א
יח, ע"ד הנ"ל יש להביא מעשה נורא
יט, למה אמר רשב"י לתלמידיו שישנו מדותיו מפני שהם תרומות מר"ע
כ, ביאור בעושין רצונו של מקום וכיצד היה רבי עקיבא עושה רצונו של מקום
כא, מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות שהושוו לכוכבים
כב, השונה מאה פעמים ושונה מאה ואחד ביאור המהרש"א בגימטריא
כג, ההבדל בין שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד
כד, ביאור יעשו עגל וימירו את כבודם לשני ההפכים שמצינו בשור
כה, טוב לי תורת פיך מכוון למה שפירשה שלמה באין אלפים אבוס בר

ומחוורת על בוריה כך נדרש באגדת תילים, עכ"ל רש"י,

יש לשאול, כי הרי המתיקות שייך לחוש הטעם, והאור שייך לחוש הראיה, א"כ איך אמר שהאור מתוק, והם שתי חושים נפרדים,

ג, יש לבאר כי מתיקות הוא מלשון ערבות

כתיב (קהלת ה' י"א) "מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון",

פירש"י מתוקה שנת העובד עובד האדמה ישן וערבה שנתו עליו,

לפי"ז יש לפרש, כי מתיקות אינה רק הרגשת החיך שע"י חוש הטעם שבחמשת החושים, אלא מתיקות הוא מלשון ערבות, כמ"ש האוה"ח הק' (דברים כ"ו ח'), שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם,

מבואר, כי לתורה יש, מלבד ההשוואה לדבש שהוא מתיקות הרגשת הטעם, גם סוג מתיקות של ערבות והנאה, לקיים בנו והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו,

וביותר יש לפרש ע"ד שפירש רש"י מאגדת תהילים, כי יש מתיקות לתורה כמתיקות האור, ואפשר שהוא כדבש למתוק,

אך יותר מכך יש לתלמידים שעניניהם רואים הלכה מלובנת ומחוורת על בוריה, וע"ז נאמר ומתוקים מדבש שהיא ההלכה המלובנת ומחוורת על בוריה ע"י יגיעת התורה, והוא יותר מדבש.

ד, עוד יש לבאר ע"ד חוש החסר לאדם מחזק חושים אחרים

יש לומר, כי שלמה המלך בחכמתו רמז לנו את הדבר הידוע כי חוש החסר לאדם מחזק חושים אחרים, ואם אדם מסתנוור ומתעוור מראיית השמש, ואז יהיה חוש הטעם חזק יותר, וזהו ומתוק האור,

בדרך זו ניתן להבין מ"ש ראה ריח בני

דבר זה מסלק שאין הברכה בכל לבו אל השי"ת במה שנתן התורה. וזה שאין מברכים בתורה תחלה, כלומר מי הוא תחילת התורה,

ולפיכך אין יוצאים מהם תלמידי חכמים, כי אלו היו אוהבים אותו, במה שהתורה נמצא מאתו יתברך, היה השם יתברך ג"כ סבה לתורה לצאת מהם תלמידי חכמים,

ועתה שהם דבקים ורודפים אחר התורה עצמה בלבד, ואינם דבקים בו יתברך במה שהוא יתברך סבה לתורה, לא היה יוצא מאתם תלמיד חכם שיש בו תורה, שאין כאן הסבה המשפיע את התורה, הוא התלמיד חכם.

וזה שאמר הכתוב (ירמ" ט"ו) "ולא שמעו בקולי" נגד התורה עצמה, "ולא הלכו בה" שלא לקחו התורה עם סבתה, כי לקיחת התורה עם סבתה, נקרא הליכה בתורה לגמרי. ומפני זה, לא היו יודעים דבר זה, לא חכמים ולא נביאים ולא המלאכים, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר, (ירמיה ט"ו י"א) "ויאמר ה' על עזבם את תורת"י אשר נתתי לפניהם", (עיי"ש באריכות כי הדברים נוראים). עכ"ל המהר"ל.

מבואר, בדברי המהר"ל שאהבתם לתורה גרמה שעזבו את שהתורה היא תורת,י

ביאור הכתוב כי לקח טוב כפו"פ

עפ"י דברי המהר"ל, יש לפרש הכתוב "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזבו", אמנם התורה היא לקח טוב, זייער גישמאק, אבל "תורתי" אל תעזבו, גם עם אהבתכם הגדולה לתורה, אל תשכחו כי היא תורתי שנתנה מאתי, כי כבר נענשו על שעזבו את "תורתי" כלומר שעזבו את ההבנה שזו היא תורתי שלי, וזהו תורתי אל תעזבו,

ב, בירור מקיף בעניין מתיקות התורה

כתיב (קהלת פרק יא ז) "ומתוק האור וטוב לעינים לראות את השמש"

פירש רש"י ומתוק האור - מתוק הוא אורה של תורה,

וטוב לעינים לראות את השמש - ואשריהם תלמידים שעניניהם רואים הלכה מלובנת

ב. קשה מהפסוק שאומר כי דברי תורה **כדבש** למתוק, ואיך אמר **מתוקים מדבש**, שהם יותר מתוקים מדבש,

כתיב (בראשית כ"ז כ"ז) "ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר, **ראה** ריח בני כריח שדה אשר ברכו ידוד",

ו, ביאור הענין ע"ד דבש מצאת אכל דיין

כתיב (משלי כ"ה ט"ז) "דבש מצאת אכל דיין, פן תשבענו והקאתנו", **מבואר**, כי לדבש יש חסרון, והוא, שאי אפשר לאכול הרבה,

מאיך גיסא יש לדבש את המעלה שהוא המתוק מכל,

מבואר, כי **מתיקות הדבש** היא המתיקות הגבוהה מכולם, ואין מתוק מדבש, אך **כמות הדבש** שניתן לאכול הינה מוגבלת, כמ"ש פן תשבענו וגו'

לפי"ז מבוארים הפסוקים כפתור ופרח

הפסוק שאומר, ותהי בפי **כדבש למתוק**, הכוונה **לאיכות הדבש**, ברמת המתיקות שבו, וכפי שמדויק בפסוק, **כדבש למתוק**, כלומר, **שלמתיקות**, השוה התורה לדבש,

והפסוק שאומר כי דברי תורה מתוקים מדבש, הכונה, **בכמות הדבש**, שאת הדבש אי אפשר לאכול ללא הגבלה, ובכך דברי תורה **יתרים על הדבש**, משום שלימוד התורה אינו מוגבל כדכתיב (יהושע א' ח') "והגית בה יומם ולילה".

ז, בירור בכתוב וטוב לעינים לראות את השמש

וטוב לעינים לראות את השמש, פירש רש"י ואשריהם תלמידים שעניניהם רואים הלכה מלובנת ומחוורת על בוריה, כך נדרש באגדת תהילים, ע"כ,

יש להבין, איך אמר כי טוב לעיניים לראות את השמש, הרי השמש מסנוורת את העינים אז איך טוב לעינים לראות את השמש,

ח, כיצד סימא רב יוסף את עיניו

איתא בגמרא (קידושין ל"א ע"א), אמר רב יוסף, מריש ה"א מאן דהוה אמר לי הלכה כר"י דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא

וקשה כיצד ניתן לראות ריח, שאמר **ראה** ריח,

ואפשר לפרש, עפ"י הידוע, ומבואר, (מבואר ביותר **בספר הברית** (חלק א' מאמר ט"ו נפש חיה - פרק א'), (ועיין בני יששכר מאמרי השבת מאמר ט' אות ב'), שכאשר חסר לאדם חוש מחמשת החושים, אזי שאר החושים מתחזקים מכח החוש החסר,

וז"ל שם, ועל כן תועיל הסרת חוש אחד לחזק חוש אחר, והסומא ישמע ממרחק יותר, ע"כ,

ומכיוון ויצחק היה סגי נהור, ואין לו את חוש הראיה. על זה הוא אמר, שמכח **הראיה** שחסרה לו, חוש **הריח** שלו היה חזק יותר, וזהו **ראה ריח בני**, שבכח **הראיה**, הרגיש חזק יותר בחוש **הריח**.

ה, דברי תורה מתוקים כדבש או יותר מדבש

כתיב, (תהילים י"ט י"א) "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים **מדבש** ונפת צופים",

מבואר בפסוק, כי דברי תורה המה **מתוקים יותר מדבש**,

כתיב (יחזקאל ג' ג'), "ויאמר אלי בן אדם, בטנך תאכל, ומעיך תמלא את המגלה הזאת אשר אני נתן אליך ואוכלה, ותהי בפי **כדבש למתוק**",

מבואר א"כ כי התורה מתוקה כדבש ולא יותר מדבש,

ועוד כתיב במעשה דשמשון (שופטים י"ד י"ח) "ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי בטרם יבא החרסה מה **מתוק מדבש**", כלומר, שאין דבר יותר מתוק מדבש,

וא"כ קשה תרתי

א. אם אין מתוק מדבש כמ"ש "מה מתוק מדבש", כיצד אמר הכתוב **מתוקים מדבש**,

טבא לרבנן, דהא לא מיפקידנא (שהיה סגי נהור) והא עבידנא, ע"כ,

ואח"כ, וישב מרדכי אל שער המלך (אסתר ו'),
ואח"כ, ויקח את הלבוש ואת הסוס (אסתר ו'),

כתב הר"ן (שם, על הרי"ף דף י"ג ע"א, ד"ה והא דסומא) רב יוסף פתוח ונסתמא הוה, דאמרינן באגדה, **דרבי יוסף סמי נפשיה, משום דלא מצי קאי דלא לאסתכולי בר מד' אמות דיליה,** ע"כ,

כתב בסדר הדורות (חלק תנאים ואמוראים, ערך רב יוסף סתם אות ב'), וז"ל, **והיה סגי נהור.** כתב מקור חיים ס"פ שלח לך, וז"ל, אמרו כי רב יוסף ישב בבית אפל ארבעים יום, וצוה להביא לפניו אבני שיש, והסתכל בהם, ונעשה סגי נהור. ואין ספק שזה בתכלית הפרישות, ובגליון (על הרי"ף בקידושין דף י"ג ע"א), כתב, עיין בסדר הדורות בסדר תנאים ואמוראים אות י' רב יוסף סתם, שהביא זה בשם ספר מקור חיים, **ופלא שלא הביא דברי הר"ן דלעיל,**

ביאור האלשיך וטוב לעיניים לראות את האור

כתב האלשיך (קהלת פרק יא פסוק ז) אמשול לך משל למה הדבר דומה, **לאור בקר** (האיר המזרח, בלשון חז"ל) שבין עלות השחר ליציאת השמש, כי למה סמוך לעלות השחר לא תנץ החמה, אך הוא להכין לעיני האדם שיוכל לסבול אור השמש ולא תכהין עיניו להביט אחר החשך אור השמש.

מבואר, שלא ניתן להביט בשמש בבת אחת מחוץ לאור, והכי איתא בירושמי,

ט, גאולתן של ישראל בתחילה קימעה קימעה

איתא בגמרא, (ירושלמי ברכות דף ד' ע"ב, (ויומא דף י"ד ע"א) ר' חייא רובה (הגדול) ור"ש בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל (שם מקום) בקריצתא (באשמורת הבוקר),

ראו **אילת השחר שבקע אורה** (הם שתי קרני אור, המתפצלים במזרח לכאן ולכאן), א"ר חייא רובה לר"ש בן חלפתא, כך היא **גאולתן של ישראל בתחילה קימעה קימעה,** כל שהיא הולכת, היא הולכת ומאירה,

מאי טעמא, (מיכה ז' ח') **"כי אשב בחשך ה' אור לי",**
בתחילה, ומרדכי יושב בשער המלך (אסתר ב'),

ואח"כ, ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וגו' (אסתר ח'),

ואח"כ ליהודים היתה אורה ושמחה (אסתר ח'), **עכ"ל הירושלמי,**

ובקרובן העדה (יומא דף י"ד ע"א) מבאר, לפי **שהגלות נדמה ללילה, והגאולה לאור,** והדבר ידוע שהיושב בחושך, אם יראה פתאום אור גדול יתעוורו עיניו, אלא צריך לפתוח לו תחילה אור קטן ואח"כ יוסיף מעט מעט, עד שיוכל לסבול אור גדול,

וכתב כי **חמשה הפסוקים דלעיל מהמגילה,** הם כנגד,
אילת השחר,
עלות השחר,
האיר המזרח,
נץ החמה,
חצי היום,
שהם החמש הארות שביום,

לפי"ז מבואר, טוב לעיניים לראות את האור הכוונה לראות קימעה קימעה.

י, סמיכות השמש לצדקה והקשר ביניהם

כתיב (מלאכי פרק ג') **"וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק",**

אפשר לתת טעם על כך, שסמך שמש לצדקה, **כידוע** שמי שנהנה מן הצדקה מתבייש ביותר מן הנותן,

וכך איתא, ירושלמי (ערלה דף ו' ע"א), דאכיל מן חבריה בהית מסתכל ביה, (האוכל משל חבריו, מתבייש להסתכל בפני חבריו) ולכן חשוב ביותר המתן בסתר, שלא לבייש את מי שאין לו,

וכך גם יצר היוצר את השמש, שלא ניתן להסתכל בה, שכידוע השמש הוא ראש כל הטבעיים ודרכה ניוזונים התבואה וטבע הארץ, ולכן סמך **השמש לצדקה** דשניהם שוין, שאין המקבל יכול להסתכל בפני הנותן,

יא, כהנים אימת קא אכלי בתרומה משעת צאת הכוכבים,

כתיב (שמות כה ב') **ויקחו לי תרומה,**

איתא בגמרא ברכות (דף ב עמוד א) מאימתי קורין את שמע בערבין? - משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן, **אמר מר**, משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן. מכדי, כהנים אימת קא אכלי תרומה - משעת צאת הכוכבים, לתני משעת צאת הכוכבים, מלתא אגב אורחיה קמשמע לן, **כהנים אימת קא אכלי בתרומה - משעת צאת הכוכבים,**

אם דומה הרב למלאך ה' - יבקשו תורה מפיו

איתא בגמרא (מועד קטן יז ע"א, חגיגה ט"ו ע"ב) הכי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב (מלאכי ב' ז') "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא" אם דומה הרב למלאך ה' - יבקשו תורה מפיו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיו.

כתב המהרש"א (חגיגה דף טו עמוד ב ד"ה מ"ד כי שפתי כהן גוי אם דומה הרב למלאך כו'). הכי פירושו, כי הכהן משבט לוי הוא מורה התורה ומלמדה לישראל, כמ"ש (דברים ל"ג י) יורו משפטיך ליעקב גוי,

ואמר גם כי הוא שומר בשפתיו דעת ללמדך תורה,

אם תבקש ללמוד תורה מפיהו ראה אם דומה הוא במעשיו למלאך, **עכ"ל המהרש"א,**

איתא בגמרא (בבא בתרא דף ח עמוד ב) **כתיב** (דניאל י"ב ג')

"והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" - **אלו מלמדי תינוקות.** כגון מאן? אמר רב: כגון רב שמואל בר שילת. דרב אשכחיה לרב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתא, א"ל: שבקתיה להימנותך? אמר ליה: הא תליסר שנין דלא חזיא לי, והשתא נמי דעתאי עלויהו:

פירש"י שבקתיה להמנותיך - שהיית רגיל ללמדם באמונה וללמד עליהם על גבם תמיד. דעתאי להתם - לתינוקות.

כתב המהרש"א אלו מלמדי תינוקות שכ"א ממלמדי תינוקות הוא מצדיק הרבים בתינוקות כדאמרינן לקמן פרק לא יחפור (ב"ב

כא ע"א) והם ככוכבים לעולם ועד, שהכוכבים גם ביום רואין ומשתמשים לעולם אבל אינן נראין, כן יהיה המלמדי תינוקות אף בשאינו נראה להם יהיה מפקח ורואה להיות דעתו עליהן, כדמסיק ומייתי תליסר שנין דלא חזיא לי והשתא נמי דעתאי עליהו וק"ל, **עכ"ל המהרש"א**

איתא בגמרא (גיטין דף סז עמוד א)

וכן אמר ר"ש לתלמידיו: בניי, שנו מדותי, שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של ר"ע.

מבואר, שהכהן הוא מורה התורה ומלמדה לישראל,

מבואר, שמצדיקי הרבים ככוכבים הם מלמדי תינוקות,

מבואר, שהמלמד הנכון לבו עם תלמידיו כאשר הרב יוצא מתלמידיו כרב שמואל בר שילת

מבואר, שלימוד התורה מכונה תרומה, בעל הטורים שמות (פרק כה פסוק ב) תרומה. אותיות מ' תורה (זהר ח"ג קעט א). שהתורה ניתנה למי יום היא לאוכלי תרומה

לפי"ז יש לפרש כהנים אימת קא אכלי בתרומה
משעת צאת הכוכבים,

פירוש מתי היא אכילתן של כהנים המלמדים תורה, ומאכילין תלמידיהם תרומה כלומר תורה, הוא משעת צאת הכוכבים שמלמדי תינוקות אינם עם התלמידים וגם אז הם חושבים עליהם כמ"ש רבינו גרשום מסכת בבא בתרא (דף ח עמוד ב) **דעתי עליהו.** על התינוקות שלא הסחתי דעתי מהם שלא לזרום ממקום זה שאני עומד, וזהו **אם הרב דומה למלאך יבקשו תורה מפיהו,** שאינו מסיח דעת מתלמידיו.

יב, ביאור הקושיה ויקחו לי תרומה
ולא אמר ויתנו לי תרומה

איתא בגמרא (קידושין ח' ע"ב), אמר רבי יצחק מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר (דברים כ"ד י"ג), "ולך תהיה צדקה", **אם אינו קונה צדקה מנין,**

והקשו בתוספות (קידושין ח' ע"ב ד"ה צדקה מנין), ואם תאמר איכא צדקה ממה שיחזיר לו לשכב עליו. (פירוש, שייחשב למלווה לצדקה, ע"י שנתן ללוה לשכב עליו, גם אם אין המשכון של מלווה)

שזוכה בכפלים, מה שלמד ומה שלימד, אי"כ על מה ולמה היה שלהע"ה מזהיר בהמשך הכתוב "תורתי אל תעזובו",

וכי מי פתני יסור הנה חסר לב (משלי ט' ד'), להיות שוטה המאבד מה שנותנים לו (חגיגה ד' ע"א), לעזוב מקח שיש בו זכיה בכפלים, שהיה צריך שהע"ה להזהיר "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו",

ביאור הדבר ע"ד הא דאיתא במגילת חסידים

איתא בגמרא (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה), אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתיב "יום תעזבני יומים אעזבך",

משל לשניים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא, לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין. ע"כ,

לפי זה אפשר לומר, כי אמנם הרווח שבמקח התורה הוא כפול, כדברי המדרש, לעומתו ההפסד הוא גם כפול, שאם תעזבני יום, ההפסד הוא יומים, מה שלא נמצא בכל משא ומתן אחר שההפסד הוא כפול,

לפיכך, בשעה שאמר כי הלקח הוא טוב משום שהרווח בכפליים, אמנם יש בו להביא את האדם לידי יאוש בעלים משום שגם ההפסד הוא בכפלים, היה מזהיר שהע"ה שאל יתייאש האדם, וירצה ח"ו לעזוב את התורה, ולכן אמר תורתי אל תעזובו.

יד, ויקחו לי לשמי מכוון לזכו שכינה ביניהם גם בגימטריא

כתיב, (שמות כ"ה ב') "דבר אל בני ישראל ויקחו לי",

כתב רש"י, לי לשמי. וביארו הבוארים בעם, מה היתה כונת רש"י שאמר ויקחו לי – לשמי,

יש לפרש ע"ד זכו שכינה ביניהם

איתא בגמרא (סוטה י"ז ע"א), דריש רבי עקיבא, איש ואשה זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן, ופירש רש"י, שכינה ביניהם, שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהן, **יו"ד באיש וה"י**

ומתוך, ויש מפרשים **דלא מיקרי צדקה אלא הנותן משלו** כמו (ב"ב פ"ח). צדק משלך ותן לו, לפיכך צריך לומר שהמלווה קונה את המשכון,

ביאור הכתוב ויחשבה לו צדקה

שנאמר אצל אברהם אבינו, (בראשית ט"ו ו') **והאמין בה'**, **ויחשבה לו**, **צדקה**, וכך יהיה פירושו, שאברהם אבינו **האמין** כי הכל שייך לקב"ה, ולעצמו לא שייך כלום, אך מכיוון שלעשות **צדקה**, אינו יכול בדבר שאינו שלו, כמו שהבאנו בדברי התוס', לפיכך החשיב **לו**, פירוש **לעצמו**, **צדקה**, רק מה שהיה צריך לצדקה, וזהו **והאמין בה'**, **ויחשבה לו**, **צדקה**.

עד"ז יש לפרש, ויקחו לי תרומה, כי הכל שייך לקב"ה, רק יקחו "לי", כלומר אדם יכול להחשיב לעצמו, תרומה, מה שהוא צריך לתת תרומה,

יג, לקח טוב נתתי לכם כי יש בו רווח כפול ולעומתו הפסד כפול

איתא במדרש (תנחומא, תרומה פרק ב'), **כתיב** (שמות כ"ה ב'), "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", זה שאמר הכתוב (משלי ד' ב') "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו",

אמר רשב"ל, שני פרקמטוטין (סוחרים) עומדין זה עם זה, אחד בידו מטכסא, (לבוש או תכשיט משי) ואחד בידו פלפלין, אמרו זה לזה בוא ונחליף ביני ובינך, נטל זה את הפלפלין, וזה המטכסא, מה שביד זה אין ביד זה, ומה שביד זה אין ביד זה,

אבל התורה אינה כן, זה שונה סדר זרעים וזה שונה סדר מועד, שנו זה לזה, נמצא ביד זה שנים וביד זה שנים, יש פרקמטיא יפה מזו, הוי "כי לקח טוב נתתי לכם", ע"כ,

מבואר, כי הטוב שבמקח התורה הוא, שע"י המקח, נמצא בידו פי שניים, משא"כ בכל מקח אחר שמחליף את מה שיש בידו, אין בידו אלא אחת, זהו, "כי לקח טוב"

למה הזהיר שהע"ה תורתי אל תעזובו

יש לשאול, הפסוק שהביא המדרש "כי לקח טוב נתתי לכם, תורתי אל תעזובו", ומבואר במדרש כי הטוב שבמקח התורה, הוא משום

משל לאדם שהיה דירתו בין ההרים, ולא ידע ולא הכיר במנהגי בני יושבי העיר, זרע חיטים ואכלם כמו שהם, יום אחד נכנס לעיר **והביאו לפניו לחם טוב**, שאל אותו האיש דבר זה מהו, אמרו לו הוא לחם לאכול, אכל והיה מתוק וטעים מאוד לחכו, שאל מהם וממה נעשה זה, אמרו לו מחיטים,

אח"כ הביאו לפניו עוגות שנלושו בשמן, טעם מהם והיו מתוקים לחכו, ואלו ממה נעשו, השיבו לו שגם זה נעשה מחיטים, **אח"כ הביאו לפניו** עוגות מעדני מלכים שנלושו בדבש ושמן, ושאל ואלו ממה נעשו, אמרו לו שגם זה נעשה מחיטים,

אמר, ודאי אני הבעלים של כל אלו, כי אני אוכל את העיקר של כל אלו שהוא החיטה,

ובגלל שהיה חסר דעה, לא ידע ממעדני העולם ונאבדו ממנו,

כמו כן מי שיודע רק כללי החכמה, ואינו יודע בכל עדונים ותענוגים של החכמה המהנים את האדם, שיוצאים ונלמדים מהכללים, לכן הוא נשאר בלי ידיעת החכמה על אמיתותה, עכ"ד הזוה"ק.

לשון הזוהר הקדוש

כתיב, ווי העמודים וחשקיהם כסף, מתלא לבר נש דהוה דיוריה ביני טורין ולא ידע בדיורי מתא, זרע חטין ואכיל חטי בגופייהו, יומא חד עאל למתא אקריבו ליה נהמא טבא, אמר ההוא בר נש דנא למה, אמרו נהמא הוא למיכל, אכל וטעם לחדא לחכיה, אמר וממה אתעביד דא אמרו מחטין, לבתר אקריבו ליה גריצין דלישין במשחא, טעם מנייהו אמר ואלין ממה אתעבידו, אמרו מחטין, לבתר אקריבו ליה טריקי מלכין דלישין בדובשא ומשחא, אמר ואלין ממה אתעבידו, אמרו מחטין, אמר ודאי אנא מארי דכל אלין דאנא אכיל עקרא דכל אלין דאיהו חטה, ובגין ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה,

כך מאן דנקיט כללא ולא ידע בכלהו עדונים דמהניין דנפקין מההוא כללא: ע"כ,

ביאור מאמר הזוהר הק' דברי האדמו"ר מקאצק

כתב בספר **נפלאות חדשות** ממוהר"ר יחיאל משה, נכד הרב הצדיק צבי הירש מאפאטשנע חמיו של הרה"ק מו"ר דוד מקאצק,

באשה. לא זכו אש אוכלתן, שהקב"ה מסלק שמו מבינהו ונמצאו **אש ואש**, ע"כ,

לקיחת שמו ית' בבנין המשכן

איתא במדרש (ויק"ר ל' י"ג), "ויקחו לי תרומה" **בשביל שאדור ביניכם**, אמר הקדוש ברוך הוא קחו אותי ואדור ביניכם, "ויקחו תרומה" אינו אומר, אלא **"ויקחו לי"** אותי אתם לוקחים, ע"כ,

מבואר, שכאשר באים לבנות משכן לשכינה, יש ליקח לשמו של הקב"ה **בשביל שאדור ביניכם**,

לקיחת שמו ית' בבנין בית חדש

בכך אפשר לפרש, כי תבנה בית חדש בישראל, יש ליקח את שמו של הקב"ה, שיהיה בתוכם, דהיינו, **י' באיש וה' באשה**, כדי שתשרה השכינה ביניהם. וזהו, ויקחו, לי לשמי.

ויקחו לשמי בגימטריא זה שכינה בינהם
לפי מה שביארנו, כי **ויקחו לשמי**, הכוונה להביא את שמו ית' י' באיש וה' באשה, שתשרה שכינה בינהם,

יגעתי ומצאתי כי הם שווים בגימטריא

"יקחו" בגימטריא 124

"לשמי" בגימטריא 380

סך הכל 504

"זה" בגימטריא 12

"שכינה" בגימטריא 385

"בינהם" בגימטריא 107

סך הכל 504

"יקחו לשמי" **"זה שכינה בינהם"**, חושבנא דדין כחושבנא דדין.

טו, דרך הלימוד בעיון בדברי הזוהר הקדוש וביאור האדמו"ר מקאצק

איתא בזוהר פרשת תרומה (חלק ב דף קע"ו עמוד א), לשון הזוה"ק להלן, **כתיב**, ווי העמודים וחשקיהם כסף,

תרגום דברי הזוהר ולשון הזוה"ק

כתב האמרי אמת – (פרשת תרומה תרע"ד), **ויקחו לי תרומה** (שמות כה א) ובמדרש (שמו"ר לג א) מכרתי לכם תורתי כביכול **נמכרתי עמה**,

עיקר התכלית מהתורה היא להכיר ה' אחד, ועל זה כתיב תורת אמת היתה בפייהו,

ואיתא בספר כתר שם טוב (סינן קני"ה) על הא **דאיתא בגמרא**, (חגיגה ט" ע"ב) **אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד** היינו להכיר ה' אחד, יכולים ללמוד מאה פעמים והעיקר יהיה חסר, תקנו מאה ברכות בכל יום, וכי הכוונה לומר עוד פעם ברוך אתה, אולם העיקר הוא שיהיה מאה ואחד, **דביקות באחד האמת, עיקר התכלית מהתורה היא להגיע לתפילה**,

איתא בגמרא (תענית ב' א') "ולעבדו בכל **לבבכם**" איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו **תפלה**, כפי מה שלומדים תורה עם מלכות שמים, כך זה נכנס בעומק הלב, כדכתיב (תהלים פ"ד ו) "אשרי אדם עוז לו בד מסלות בלבבם" **שעל ידי עוז לו בד, נעשה מסלות בלבבם**, עכ"ל **האמרי אמת**,

אמרי אמת - פרשת שלח, בשם **הבעל שם טוב** ז"ל אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד, היינו ששונה עם האחד שהוא **שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד**,

המכיר את מקומו

איתא במשנה (אבות פרק ו משנה ו') אחד מארבעים ושמונה דברים שהתורה נקנית בהם זה **המכיר את מקומו**, יש לפרש, שהלימוד מביא שיכיר את **מקומו של עולם**,

החכמה מאין תמצא

כתיב (איוב פרק כח פסוק יב) "והחכמה מאין תמצא" פירש"י והחכמה התורה,

יש לפרש ע"ד הבעש"ט המובא לעיל, **אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד** היינו להכיר ה' אחד, יכולים ללמוד מאה פעמים והעיקר יהיה חסר,

החכמה זו התורה מאין תמצא, מאין בגימטריה 101, עיקר הלימוד להגיע למאה ואחד כפירוש הבעש"ט,

יש גם לכוון הכתוב (משלי י"ד ד') באין אלוף אבוס בר

שמעתי שאדמו"ר הקדוש מהר"ם מקאצק זצ"ל אמר, **שלושה דברים**,

מי שלומד התורה בפשטות,

ומי שחוטא ומוחל לעצמו,

ומי שמתפלל בשביל שהתפלל אתמול,

הרשע גמור הוא טוב ממנו,

ואמר, נ"ל **הפירוש שמי שלומד תורה בפשטות**, זה **איתא בזה"ק פרשת תרומה דף קע"ו משל על מי שאכל חיטים שלימים וכו'**, הפירוש הוא שמי שאינו מייגע את עצמו בתורה להבין ולטעום הטעם של התורה הוא דומה כמו איש שאוכל חיטין שלמות ואינו טוחן אותם,

כמו שאמר פעם אחת מה שקורין לאדם שלומד הרבה, "בטלן", אמר מחמת שלמד **בלי עיון ואינו מייגע בה**, שהתורה הוא מלא טעם למי שמייגע בה, והוא מבטל טעם התורה, ולפיכך קורין אותו בטלן שמבטל טעם התורה **עכ"ל הטהור**,

ומאמר השני שמי שחוטא ומוחל לעצמו שקל בעיניו החטא ואינו מתחרט יבוא מזה לעשות עבירות הרבה,

ומאמר השלישי שמתפלל לפי שהתפלל אתמול, היינו שהתפילה הוא אצלו כמצוות אנשים מלומדה,

ומסיים על זה שהרשע גמור הוא טוב ממנו, כמ"ש בכתר שם טוב על הפסוק, חדל להשכיל להיטיב שיש שתי מיני רשעים, אחד הוא רשע גמור שעובר על כל עבירות שבתורה,

ויש עוד רשע שלומד ומתפלל, זה חדל להשכיל ולהיטיב, שהוא סובר שהוא צדיק וממילא לא יעשה תשובה, אבל הרשע גמור יש לו תקוה, מחמת שהוא יודע בעצמו שהוא רשע ואולי יתחרט ויעשה תשובה.

טז, לימוד התורה הוא אמצעי להכיר המטרה שה' אחד

עיקר התכלית מהתורה היא להכיר ה' אחד

דברים נוראים ששמעתי מאמו"ר הרה"ח ר' לייבל
יוד ז"ל, ומצוה לפרסמם

ביאור הכתוב הסכת להגיע לשמע ישראל

בימי נערוטי שאלתי את אבי ז"ל, שאלה מטרידה במיוחד, הרי בימי השואה האיומה, היו אברכים שקידשו שם שמים, עלו ונתעלו בתוך התופת מדרגא לדרגא, והיה שם שמים מתאהב על ידם, ביניהם בתוכם ובראשם אברכי משי מחסידי גור, כעדותו של קדוש אהרון כ"ק אדמו"ר מבעלזא זצוק"ל, שהעיד בפני בעל האמרי אמת זצוק"ל כאשר נפגשו בירושלים לאחר השואה,

ומאיך גיסא היו ר"ל בשואה, כאלה שלא עמדו בנסיונות והיו בבחינת הולך ופוחת ברוחניות עד שפרקו עומ"ש מעליהם, והיו ביניהם גם כאלה אשר היו לפני השואה, שארפע קאמדאנטען בשטיבלעך,

ושאילתי, מה גרם לאלה שזכו לקדש שם שמים בשואה, ומהיכן בא ח"ו הדרך הלא נכונה שנפלו בה רבים,

חיל ורעה יאחזון למשמע תשובתו שהיתה בפיו
כחרב חדה, במושכל ראשון ברור כשמש

וכך אמר לי, אלה שהיו לפני השואה, קודם כל דורשים מעצמם, ומיסרים את עצמם, בבחינת קשוט עצמך, ולפני שהיו מעירים לאחרים, היו שואלים את עצמם מאה פעמים ואחד, מה כבר דרשתי היום מעצמי ברוחניות, ורק אח"כ באו ללמד את האחרים, הם היו אלה שגם בימי השואה המשיכו לדרוש מעצמם, לשאול את עצמם, וכך היו עולים ומעלים והגיעו לדרגת קידוש ה' שלא היה מימות עולם כזאת מסירות נפש,

אך אלה שלפני השואה, בשטיבלעך היה רצונם להיטיב את האחרים בבחינת קשוט אחרים, בטרם שאלו את עצמם לקשוט את עצמם, רק היו יודעים היטיב את החסרונו של הזולת והיו באים להיטיבם, הם היו אלה שבשואה נפלו לכבשן הספיקות והיו נופלים ר"ל, והדברים נוראים.

יט, למה אמר רשב"י לתלמידיו
שישנו מדותיו מפני שהם תרומות
מר"ע

איתא בגמרא (ברכות ס"ג ע"ב), פתח רבי יהודה בכבוד תורה ודרש, כתיב (דברים כ"ז ט'), "הסכת, ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם", וכי אותו היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום סוף ארבעים שנה היה, אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מהר סיני, ע"כ, כך אפשר לומר פירוש הפסוק, "הסכת, ושמע ישראל", "הסכת" אמרו חז"ל דקאי אדברי תורה, ועל זה אמרה תורה, ו"שמע ישראל", דעיקר לימוד התורה, היא כששונה עם שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. וזהו "הסכת, ושמע ישראל". להגיע לשמע ישראל וכו'.

יז, מה ראה רבי מאיר שלמד תורה
מאחר ע"ד המהרש"א

איתא בגמרא (חגיגה דף טו עמוד ב) ורבי מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר, והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' צבאות - יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיהו,

אמר ריש לקיש: רבי מאיר קרא אשכח ודרש (משלי כ"ב י"ז) "הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי". לדעתם לא נאמר, אלא לדעתי. ע"כ

כתב המהרש"א חגיגה (דף טו עמוד ב) קרא אשכח ודרש הט אזנך ושמע גוי. לפי שכל אברכים שבאדם נבראין לעשות רצון קונם, בפרט האוזן שיהא ציית לשמוע דברי חכמים,

אבל שאר כלים ואברי המעשה שבאדם אשר הלב הוא העיקר בהם, לא יהיו צייתי לדעת חכמים בכל פעם שמא רשעים הם,

אבל תשית לבך וכל שאר אברכים לדעתי, דהיינו לשמים, אבל בשאר אברכים אל תציית להם שמא רשעים הם. עכ"ל המהרש"א

יח, ע"ד הנ"ל יש להביא מעשה נורא

גדלות, ועוד תירוצים, אך עדיין יש להבין למה לא נעשה ע"י שבירת המידות גדול מזה,

איתא בגמרא (גיטין ס"ז ע"א), אמר רבי שמעון לתלמידיו, **בניי שנו מדותי**, שמדותי תרומות מתרומות מידותיו של רבי עקיבא,

ביאור עושין רצונו בשיטת רבי עקיבא

מי לנו גדול מרשב"י

איתא בגמרא (ברכות ז' ע"א) ואמר לי ישמעאל בני ברכני, אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפניך משורת הדין ונענע לי בראשו,

ויש לשאול, מי לנו גדול מרשב"י, ולמה היה צריך לומר לתלמידיו, שילמדו תורתו, מפני שהם ממדותיו של רבי עקיבא רבו, ולא די בתורתו שלו,

תורה עם דרך ארץ דברי רבי ישמעאל

מבואר, כי עיקר התפילה היא, הבקשה, להגביר רחמיו של הקב"ה, על מידותיו של הקב"ה, כמ"ש ויגולו רחמיך על מדותיך,

איתא בגמרא (ברכות ל"ה ע"ב) הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי רבי ישמעאל, פירש רש"י, הנהג בהם - עם דברי תורה, מנהג דרך ארץ - שאם תבא לידי צורך הבריות סופך ליבטל מדברי תורה,

ובכך אפשר לפרש, כי מה שיצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה, הכונה, כי לפעול פעולות ע"י תפילה, אין זה תלוי בגדלות המבקש, ולא מפני שרבי עקיבא היה גדול מרבו רבי אליעזר בן הורקנוס ולכן ירדו גשמים בתפילתו, כי התפילה אינה תלויה במי גדול ממי, אלא שרבי עקיבא שאמר, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, ע"י התפילה בלשון רחמים שביקש, גולל בכך רחמיו של הקב"ה על מידותיו של הקב"ה, ונענה,

כשעושין רצונו של מקום אין צריך לדרך ארץ עם התורה דברי רבי שמעון בר יוחאי

רבי שמעון בן יוחאי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה, אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי אחרים,

מבואר, כי לעסוק בתורה ללא דרך ארץ הוא רק בשעה שעושין רצונו של מקום

כ, ביאור בעושין רצונו של מקום וכיצד היה רבי עקיבא עושה רצונו של מקום

מעביר את מידותיו של הקב"ה מדין לרחמים ובכך עושה להקב"ה את הרצון

וכך פירוש הגמרא, לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו, שהתפילה אינה תלויה בגדלות המבקש, אלא במי שמעביר את מדת הדין למידת רחמים, ולכן נענה רבי עקיבא, שהעביר על מדותיו של הקב"ה,

איתא בגמרא (תענית כ"ה ע"ב) מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה,

ירד רבי עקיבא אחריו ואמר, אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה, אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים, הווי מרנני רבנן, (האם התלמיד רבי עקיבא גדול מרבו רבי אליעזר בן הורקנוס) יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו,

ובכך היה עושה את רצון המקום כלומר את הרצון של הקב"ה,

מבואר, כי מדתו של רבי עקיבא היה לעשות רצון להקב"ה, ע"י שהיה מעביר מדותיו של הקב"ה מדין לרחמים,

ומי לנו גדול מרבי עקיבא שהקב"ה בכבודו ובעצמו מעיד עליו, (חגיגה ט"ו ע"ב) רבי עקיבא עלה בשלום וירד בשלום, ועליו הכתוב אומר,

משכני אחריו נרוצה, ואף רבי עקיבא בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להם הקדוש ברוך הוא, הניחו לזקן זה שראוי להשתמש בכבודי,

והקשו המפרשים, (המבי"ט ועוד) אם ר"ע היה מעביר על מדותיו למה אינו גדול מזה, ותירצו בכמה אופנים, האחד, שרבי עקיבא היה צריך לשבר את מידותיו הטבעיים להגיע לכזאת

כא, מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות שהושו לכוכבים

כתיב (דניאל י"ב ג') "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"

איתא בגמרא (בבא בתרא ח' ב') במתניתא תנא, "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע" - זה דיין שדן דין אמת לאמתו וגבאי צדקה, "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" - אלו מלמדי תינוקות.

מבאר רש"י, "מצדיקי רבים" הן שמלמדין ומחנכין אותן לדרך ישרה, **כתיב** (מלאכי ב' ז') "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא",

איתא בגמרא (חגיגה ט"ו ב') (מו"ק י"ז ע"א) מאי דכתיב (מלאכי ב' ז') "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבקות הוא", אם דומה הרב למלאך ה' - יבקשו תורה מפיו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיו.

מבואר, כי במלמדי תינוקות יש מי שראוי ללמוד הימנו, משום שמכוונו לדרך ישרה, ויש מי שאל יבקשו תורה מפיו שאינו מכוונו לדרך ישרה.

כוכב יש שמטעה את הספינה

איתא בגמרא (הוריות י' א') ר' גמליאל ורבי יהושע הוו אזלי בספינתא, בהדי דר' גמליאל הוה פיתא, (לחם) בהדי רבי יהושע הוה פיתא וסולתא, (לחם וסולת), שלים פיתיה דר' גמליאל, (נגמר לרבן גמליאל הלחם), סמך אסולתיה דרבי יהושע,

אמר ליה (רבן גמליאל לרבי יהושע) מי הוה ידעת דהוה לן עכובא כולי האי, דאיתית סולתא, אמר ליה **כוכב** אחד לשבעים שנה **עולה ומתעה את הספנים**, ואמרתני שמא יעלה ויתעה אותנו, ע"כ,

מבאר רש"י, ומתעה את הספנים - שכן דרך של ספנים הפורשין לים, רב החובל נותן עיניו בצפון, והכוכב מתהלך לדרום, ורואה בכוכב אחד העומד, לימינו או לשמאלו, וכל זמן שרואה אותו כוכב לצדו אחר, יודע שנהפכה הספינה ומיישרה לדרכה,

וכוכב שעולה אחת לשבעים שנה, פעמים נראה בצפון ופעמים נראה בדרום, וכשרב

החובל נותן עיניו בו בצפון, והספינה תהפך בדרום ורואהו לצדו אחר, סבור שנהפכה הספינה, ומיישרה אחר הכוכב, והוא סבור ליישרה, ומהפכה לדרך אחר, וכך הוא מתעה את הספנים, עכ"ל רש"י

פעמים יש שהכוכבים מתעים את הספנים

מבואר, כי הכוכבים הם המכוונים את הספינה לדרך הישר, אך יש בכוכבים גם, שאינם מכוונים לדרך הישר, אלא מתעים את הספינה מהדרך הישר,

לפיכך נמשלו מלמדי תינוקות לכוכבים

לפי"ז י"ל מצדיקי הרבים ככוכבים דלפיכך נמשלו מלמדי תינוקות לכוכבים, משום שיש מי שניתן ללמוד ממנו את הדרך הישר, ויש מי שלא ניתן ללמוד ממנו את הדרך הישר, כדאיתא בגמרא.

כב, השונה מאה פעמים ושונה מאה ואחד ביאור המהרש"א בגימטריא

איתא בגמרא (חגיגה ט" ע"ב) אמר ליה בר הי הי להלל, מאי דכתיב (מלאכי ג' י"ח), "ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים

לאשר לא עבדו", היינו צדיק היינו עובד אלקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו, אמר ליה עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמורי

נינהו, ואינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, ע"כ

כתב המהרש"א (חגיגה ט" ע"ב ד"ה ואינו דומה), נקט במלתיה מספר הזה לפי הרמז,

ע'ובד א'להים ל'אשר הוא ר"ת גימטריא 101

ל'א ע'בדו, הוא ר"ת גי' 100.

עכ"ד המהרש"א.

כג, ההבדל בין שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד

הוא הבדל בין צדיק לרשע בדרך רמז

כדכתיב (דברים לג) "בכור שורו הדר לו" ובעל שמועות הוא בעל חטין **כדאמר** (הוריות יד ברכות ס"ד) הכל צריכין למרי חיטיא, ואמרינן בשילהי הוריות (הוריות יד) דרב יוסף, **סיני**.

שתי קצותיו של השור

כתיב (משלי י"ד ד') "באין אלפים אבוס בר ורב תבואות בכח שור",

פירש רש"י, **באין אלפים אבוס בר**, באין שוורים האבוס ריקם שאפילו תבן אין מצוי בבית, **בר**, נקי וריקם כלומר במקום שאין תלמידי חכמים אין הוראה נמצאת כהלכה, ע"כ,

מבואר, שהשור, מצד אחד הוא מסמל את הריקנות והכיעור, ומצד שני השור מסמל את הגדולה שבגדלות, כרב יוסף שקרא אנפשיה **ורב תבואות בכח שור**, והגיע לדרגה שנקרא **סיני**,

יש לכוון יעשו עגל בסיני וישתחו לשור

אל בכח שור זה סיני

ובכך מכוון, יעשו עגל בחורב זה **סיני**, וישתחו לשור, ולמרות השפלות של מעשה העגל ניתן להמיר את השיפלות הגדולה ביותר, למקום הגבוה ביותר שהוא **סיני** ולהגיע לדרגה של **סיני** כיוסף שנקרא **סיני** כדלעיל,

לפי זה יש לומר, שלפיכך כפל דוד המלך בתהלים ק"ו את מעשה העגל, לומר לך, שגם לאחר מעשה העגל ניתן להמיר בכח השור מאבוס "בר" "לרב" תבואות,

כה, טוב לי תורת פיך מכוון למה

שפירשה שלמה באין אלפים אבוס בר

כתיב (תהלים פרק קיט פסוק עב) "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף"

כתיב (משלי י"ד ד') "באין אלפים אבוס בר ורב תבואות בכח שור", ופירשו בו, כי **אלפים** הם שוורים, כדכתיב (דברים ז') שגר **אלפיך**, וכתוב (תהלים קמ"ד ד') **אלופינו** מסובלים,

יש לבאר מאלפי זהב הוא שור של זהב

יש לפרש, "טוב לי תורת פיך" שאמר דוד המלך, מניין למד כמה טוב הוא תורת ה',

ואמר שיש ללמוד, **מאלפי זהב**, כלומר **משור** של זהב, שהוא העבודה זרה, **כדאיתא** (סנהדרין דף סג עמוד ב) **כתיב**, (ירמיה י"ז ב') "כזכר בניהם מזבחותרם" וגו', ואמר רבי אלעזר, כאדם שיש לו געגועין על בנו, כלומר שהיו דבקים בע"ז, כאדם שיש לו געגועין על בנו, ומכאן יש ללמוד אהבת התורה עד היכן, וזהו **טוב לי תורת פיך**, יש ללמוד **מאלפי זהב**, כלומר מהעבודה זרה,

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161555 נייד 0527-616166
מייל y0527616166@gmail.com

איתא בגמרא (חגיגה ט' ע"ב) אמר ליה בר הי הי להלל, מאי דכתיב (מלאכי ג' י"ח), **ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו**, היינו צדיק היינו עובד אלקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו, אמר ליה עבדו ולא עבדו תרוייהו צדיקי גמורי נינהו, ואינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד, ע"כ

בדרך רמז אפשר לומר,

צדיק, בגימטריא 204,

רשע, בגימטריא 570,

הגימטריא של "השונה", שווה 366,

ובכך אפשר לפרש בדרך רמז לדברי הגמרא, כי "השונה" הוא זה שעושה את ההבדל בין צדיק לרשע.

כד, ביאור יעשו עגל וימירו את כבודם לשני ההפכים שמצינו בשור

כתיב (תהלים ק"ו י"ט-כ') "יעשו עגל בחרב וישתחו למסכה, וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב"

יש לשאול, למה כפל דהע"ה את חטא העגל, יעשו עגל בחורב, וימירו את כבודם בתבנית שור,

י"ל בשור מצינו דבר והיפוכו מקצה לקצה

יש לבאר, דבשור מצינו דבר והיפוכו מקצה לקצה,

בצד השלילי מצינו שאין לך מנוול משוקץ ומתועב מן השור בשעה שהוא אוכל עשב, (רש"י תהלים פרק קו פסוק כ)

בצד החיובי מצינו לעולם ישים אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול (עבודה זרה דף ה עמוד ב),

ואיתא בגמרא (סנהדרין מ"ב ע"א) **כתיב** (משלי כ"ד ו') "כי בתחבלות תעשה לך מלחמה", אמר רבי אחא בר חנינא אמר רבי אסי אמר ר' יוחנן, במי אתה מוצא מלחמתה של תורה, במי שיש בידו חבילות של משנה,

קרי רב יוסף אנפשיה, (משלי י"ד ד') "ורב תבואות בכח שור", ע"כ,

כתבו שם התוספות (סנהדרין מ"ב ע"א ד"ה ורב תבואות), משום דיוסף איקרי בכור שור,